

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра філософії та релігієзнавства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації

проф. Гаврилюк С. В. _____

Протокол № __ від _____ 2017 р.

ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни
СУЧАСНА МЕТОДОЛОГІЯ ГУМАНІТАРНОГО ЗНАННЯ

Підготовки бакалавра

напряму підготовки 6.020301 Філософія

Луцьк – 2017

Програма навчальної дисципліни «Сучасна методологія гуманітарного знання»
підготовки бакалавра, спеціальності 033 Філософія, освітньої програми
«Філософія».

Розробник: Гудзенко-Александрук О.Г., доцент кафедри філософії та релігієзнавства Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, к.філос.н., доцент.

Рецензент: Возняк С.С., професор кафедри культурології та хореографічного мистецтва Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, к.філос.н., доцент.

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри філософії та релігієзнавства

протокол № 1 від 11.09. 2017 р.

Завідувач кафедри: _____ (А.М.Семенов)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету історії, політології та національної безпеки

протокол № ____ від _____ 201_ р.

Голова науково-методичної комісії факультету _____ О.М. Карліна

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Бакалавр напряму підготовки 6.020301 Філософія	Нормативна
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання 3
		Семестр 5-ий
ІНДЗ: €		Лекції 26 год.
		Практичні (семінарські) 28 год.
		Самостійна робота 58 год.
		Консультації 8 год.
	Форма контролю: екзамен	

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ:

Вивчення курсу передбачає ознайомлення студентів із сутністю та основними проблемами гуманітарного знання, специфікою сфери “humanities”, її історичними та культурними підвалинами з метою формування у студентів власного ставлення до цього феномену, демонстрування інтегрального та трансдисциплінарного характеру сучасного гуманітарного знання, ознайомлення студентів з основними напрямками методології сучасного гуманітарного знання – герменевтики, структуралізму, екзистенціалізму, феноменології, семіотики, філософії мови, деконструкції тощо.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях:

1. Сутність і специфіка сучасного гуманітарного знання.
2. Сутність поняття методології взагалі і методології гуманітарного знання.
3. Основні напрямки методології сучасного гуманітарного знання, їх „проблемні зони” та межі застосування.
4. Специфіка методологічних підходів герменевтики, феноменології, екзистенціалізму, структуралізму, структурно-семіотичній традиції.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Семін.	Сам. роб.	Конс.
Змістовий модуль 1. Феномен соціогуманітарної науки					
Тема 1. Сутність та специфіка методології гуманітарного знання	20	4	4	8	-
Тема 2. Соціокультурна та філософська ситуація та стан розвитку	20	6	4	10	2

гуманітарного знання					
Тема 3. Основні етапи розвитку методології гуманітарного пізнання.	20	4	6	10	2
Разом за модулем 1	60	14	14	28	4
Змістовий модуль 2. Проблеми методології соціогуманітарного знання					
Тема 4. Основні методологічні підходи та стратегії сучасного гуманітарного знання.	20	4	6	10	2
Тема 5. Стратегія та методи гуманітарного дослідження	20	4	4	10	2
Тема 6. Методологія гуманітарного дослідження (практично-прикладні виміри)	20	4	4	10	-
Разом за модулем 2	60	12	14	30	4
Всього годин:	120	26	28	58	8

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Тема 1. Наука як соціокультурний феномен

- 1 Наука як соціальний інститут, як сфера культури, як галузь суспільного розподілу праці, виробництво знань.
- 2 Природа, специфіка та структура наукового знання.
- 3 Етапи розвитку науки. Зміна статусу науки в різні історичні епохи.
- 4 Філософські питання науки.

Тема 2. Проблема наукового знання в історії філософії

- 1 Становлення проблеми суб'єкта та об'єкта у давньогрецькій філософії.
2. Розуміння суб'єкта та об'єкта в середньовічній філософії.
3. Епоха Відродження про тілесний світ як об'єкт пізнання.
4. Розвиток поглядів на суб'єкт та об'єкт пізнання у філософії Нового часу.
5. Проблема суб'єкта і об'єкта пізнання у класичній німецькій філософії XIX ст.
6. Еволюція філософсько-методологічних проблем в позитивізмі, прагматизмі, діалектичному матеріалізмі.
7. Неораціоналістичні, реалістичні, операціональні та постпозитивістські концепції наукового знання.

Тема 3. Загальні проблеми історії і філософії науки

1. Предмет та круг проблем історії та філософії науки.
2. Основні етапи розвитку науки: поняття нормальної науки, криза в науці, наукова революція.
3. Специфіка новоєвропейського типу раціональності.

4. Етапи становлення власне науки.
5. Образи наукової раціональності в історії та філософії науки ХХ ст.

Тема 4. Еволюція соціогуманітарного пізнання та його методології

1. Формування інтуїтивно-дискурсивних методів гуманітарного пізнання у Давній Греції.
2. Екзегетика та апологетика – основні богословські методи пізнання.
3. Традиції гуманітарного знання в Олександрії (Філон Олександрійський).
4. Перетворення древнього тексту в об'єкт філологічного дослідження.(Ф. Петрарка).
5. Соціальні утопії як вираження специфічних особливостей суспільної свідомості епохи.
6. Вплив методів емпіризму, раціоналізму та сенсуалізму XV II ст. на розвиток гуманітарного знання.
- 7 Розвиток історичних наук в сер. XIX ст.(І. Гердер, І.Кант, Ф.В. Шеллінг, Г.В.Ф. Гегель).
8. Специфіка сучасного соціогуманітарного знання.

Тема 5. Проблемне поле соціогуманітарного знання: єдність історії та методології

1. Специфіка соціогуманітарного пізнання.
2. Предмет соціогуманітарного знання.
3. Еволюція уявлень про місце і роль суб'єкта в пізнанні.
4. Специфіка об'єктів соціогуманітарних наук.

Тема 6. Форми та методи соціогуманітарного пізнання

1. Проблема методу в гуманітарних науках.
2. Системний підхід в гуманітарних науках, його особливості та функції.
3. Комплексний характер об'єктів в гуманітарних науках.
4. Поняття „факту” в гуманітарних науках.
5. Соціально-історичний опис, пояснення та закони історії.
6. Типологія законів у сфері гуманітарних наук.

6. ІНДЗ

Індивідуальним навчально-дослідним завданням для студентів є написання есе.

Есе – це розв'язання конкретної проблеми, яке ґрунтоване на теоретичному осмисленні вивченого матеріалу та опрацьованої літератури з урахуванням суспільно-значущих тем, викладене на 7-8 сторінках (12600-14400 знаків). Есей є однією з найпростіших форм науково-аналітичного тексту. Найчастіше його метою є аргументоване висловлення автором особистої точки зору щодо певної дуже конкретної проблеми.

В оцінюванні будуть враховані:

- актуальність та чітке формулювання проблеми;
- оригінальність розв'язання;
- аргументація: за і проти.

Тематика есе

1. Визначення поняття методології.
2. Структура науки та методологія.
3. Методологія природничого та гуманітарного знання: загальні та відмінні риси.
4. Заперечення протиставлення методології гуманітарного та природничого знання.
5. Дилема розуміння і пояснення на сучасному етапі розвитку науки та гуманітарного знання.
6. Інтегральний та міждисциплінарний характер гуманітарного знання.
7. Специфіка сфери „humanities” та особливості пов'язаної з нею методології.

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Дильтей В. Введение в науки о духе// Зарубежная эстетика и теория литературы XIX-XX вв. – М., 1987.- С. 108-135.
2. Дильтей В. наброски к критике исторического разума// Вопросы философии. – 1988. - № 4. – С. 130-146.
3. Дильтей В. Категории жизни// Вопросы философии. – 1995. - № 10. – С. 129-144.
4. Бахтин М.М. К методологии гуманитарных наук// Эстетика словесного творчества. – М., 1979. – С. 361-374.
5. Бахтин М.М. Автор и герой в эстетической деятельности// Эстетика словесного творчества. – М., 1979. – С. 7-181.
6. Гадамер Х.-Г. Текст и интерпретация// Герменевтика и деконструкция / Под ред. Штегмайера В., Франка Х., Маркова Б. В. СПб.,1999. (Из немецко-французских дебатов с участием Ж. Деррида, Ф. Форгета, М. Франка, Х.-Г. Гадамера, Й. Грайша и Ф. Ларуелля)
7. Гадамер Х.-Г. Истина и метод. – М.:Прогресс, 1988
8. Гадамер Х.-Г. Актуальность прекрасного. – М.: Искусство, 1991.
9. Фуко М. Дискурс и правда: проблематизация паррезии (Шесть лекций Мишеля Фуко, прочитанных в Калифорнийском университете в Беркли, октябрь-ноябрь 1983, фрагменты) [<http://www/foucault.info/documents/parthesia/>]
10. Фуко М. Герменевтика субъекта. Курс лекций в Коллеж де Франс, 1982 //Социологос. – М., 1991.
11. Фуко М. Воля к истине: по ту сторону знания, власти и сексуальности. – М., 1996.
12. Рикер П. Парадигма перевода // <http://wwh.nsys.by/klinamen/fila23.html>
13. Лотман Ю.М. Структура художественного текста. - М., 1970 (также см. "Об искусстве", СПб., 1998. С.14-281.)

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Наука як соціальний інститут, як сфера культури, як галузь суспільного розподілу праці, виробництво знань.
2. Природа, специфіка та структура наукового знання.
3. Етапи розвитку науки. Зміна статусу науки в різні історичні епохи.
4. Філософські питання науки.
5. Становлення проблеми суб'єкта та об'єкта у давньогрецькій філософії.

6. Розуміння суб'єкта та об'єкта в середньовічній філософії.
7. Епоха Відродження про тілесний світ як об'єкт пізнання.
8. Розвиток поглядів на суб'єкт та об'єкт пізнання у філософії Нового часу.
9. Проблема суб'єкта і об'єкта пізнання у класичній німецькій філософії XIX ст.
10. Еволюція філософсько-методологічних проблем в позитивізмі, прагматизмі, діалектичному матеріалізмі.
11. Неораціоналістичні, реалістичні, операціональні та постпозитивістські концепції наукового знання.
12. Предмет та круг проблем історії та філософії науки.
13. Основні етапи розвитку науки: поняття нормальної науки, криза в науці, наукова революція.
14. Специфіка новоєвропейського типу раціональності.
15. Етапи становлення власне науки.
16. Образи наукової раціональності в історії та філософії науки XX ст.
17. Формування інтуїтивно-дискурсивних методів гуманітарного пізнання у Давній Греції.
18. Екзегетика та апологетика – основні богословські методи пізнання.
19. Традиції гуманітарного знання в Олександрії (Філон Олександрійський).
20. Перетворення древнього тексту в об'єкт філологічного дослідження. (Ф. Петрарка).
21. Соціальні утопії як вираження специфічних особливостей суспільної свідомості епохи.
22. Вплив методів емпіризму, раціоналізму та сенсуалізму XV ст. на розвиток гуманітарного знання.
23. Розвиток історичних наук в сер. XIX ст. (І. Гердер, І. Кант, Ф.В. Шеллінг, Г.В.Ф. Гегель).
24. Специфіка сучасного соціогуманітарного знання.
25. Специфіка соціогуманітарного пізнання.
26. Предмет соціогуманітарного знання.
27. Еволюція уявлень про місце і роль суб'єкта в пізнанні.
28. Специфіка об'єктів соціогуманітарних наук.
29. Проблема методу в гуманітарних науках.
30. Системний підхід в гуманітарних науках, його особливості та функції.
31. Комплексний характер об'єктів в гуманітарних науках.
32. Поняття „факту” в гуманітарних науках.
33. Соціально-історичний опис, пояснення та закони історії.
34. Типологія законів у сфері гуманітарних наук.
35. Критика психологізму та релятивізму. “Логічні дослідження”
36. Критика натуралізму та історизму. “Філософія як строга наука”
37. Онтологічний статус свідомості у трансцендентальній феноменології
38. Поняття “природної настанови” та принцип “епохе”
39. Феноменологічна редукція як метод дослідження
40. Поняття “ейдос” у феноменології. Феномен та ейдос
41. Зміст та сутність ейдотичної редукції.
42. Мартін Гайдеггер: драма життя, ідей та гріхопадіння.
43. Зміст філософування за Гайдеггером.
44. Метод Гайдеггера.
45. Тут-буття та екзистенційна аналітика.
46. Буття-в-світі та буття-з-іншими.
47. Буття-до-смерті, екзистенція несправжня та справжня.
48. Мужність перед обличчям смерті.
49. Буття та час.

50. Про сутність істини.
51. Західна метафізика як забуття буття.
52. Поетична мова як мова буття.
53. Техніка та Західний світ.
54. Герменевтика як теорія мистецтва розумін(Ф. Шлейермахер) та герменевтика як філософія (Г. Гадамер).
55. Зміна змісту поняття "герменевтика" в історико-філософському знанні.
56. Герменевтика як методологічна основа соціогуманітарного знання (В. Дільтей).
57. Г.-Г. Гадамер як представник циклічного нарощування розуміння.
58. Етапи герменевтичного кола за Г.-Г. Гадамером.
59. "Деконструктивна герменевтика" Ж.Дерріда.
60. Метод Гайдеггера.

Екзамен відбувається у вигляді письмової і усної відповіді студентів на запропоновані викладачем запитання.

Схвалено Вченою радою
Східноєвропейського національного
університету імені Лесі Українки
Протокол № __ від _____ 201 р.

Проректор з науково-педагогічної

і навчальної роботи та рекрутації

С. В. Гаврилюк

Навчальний відділ

Л. О. Заєць

Юридичний відділ

А. В. Маїло